

6. Domácnosti a bydlení

Významnou charakteristikou starší části mladé generace je struktura domácností a bydlení, která je převzata z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. V rámci postupného osamostatňování začínají mladí lidé řešit otázku svého prvního bydlení a vytvářet nové domácnosti. Jejich skladba je vzájemně provázaná a v porovnání s celkovou krajskou populací značně odlišná. Základní rozdíly vycházejí především z obecně nižšího počtu členů a menších finančních možností domácností juniorů. Výsledkem je, že zatímco mezi všemi hospodařícími domácnostmi Olomouckého kraje převažovaly v době sčítání úplné rodiny, mezi domácnostmi mladých osob převládaly domácnosti jednotlivců. Zcela rozdílná byla i zjištěná struktura mladých domácností jednotlivců z pohledu rodinného stavu nebo způsobu bydlení a skladba rodinných domácností. Z pohledu bydlení byla pro mladou generaci typická výrazná převaha bydlení v bytových domech, převaha nájemního způsobu užívání bytu a vyšší zastoupení bytů se sníženou kvalitou. K dalším odlišnostem v porovnání s bytovou strukturou celé krajské populace patří velikost bytů obývaná mladou generací. Znatelně vyšší podíl náleží jedno- a dvoupokojovým bytům a s tím souvisí i nižší průměrná obytná plocha bytů mladých osob.

Struktura domácností

Podle definitivních výsledků SLDB 2011 hospodařilo na území Olomouckého kraje 15,5 tis. domácností, v jejichž čele stála osoba ve věku 15–29 let. Na celkovém počtu domácností v Olomouckém kraji (se zjištěným věkem osoby v čele domácnosti) se podílely z 6,4 %. Ačkoliv mezi všemi hospodařícími domácnostmi v kraji převažovaly úplné rodiny, nejrozšířenější podskupinu domácností juniorů tvořily domácnosti jednotlivců (55,2 %). Teprve po nich následovaly s významným odstupem rodiny úplné (31,1 %) a nejnižší podíl náležel rodinám neúplným (13,7 %).

Hospodařící domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let podle typu domácnosti a způsobu bydlení

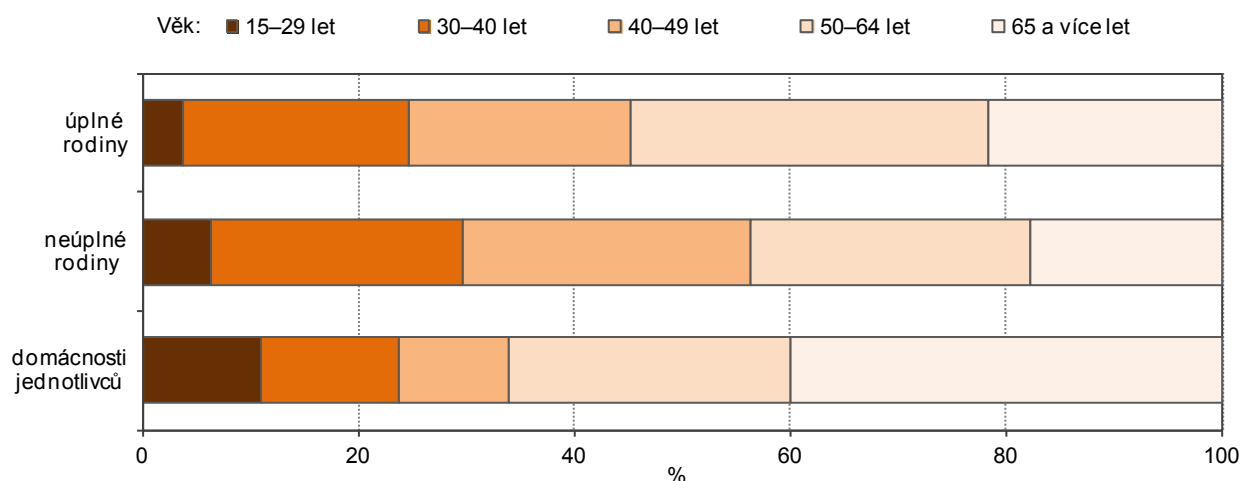
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	v tom (%)		
		1 úplná rodina ¹⁾	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce
Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let celkem	15 465	31,1	13,7	55,2
v tom podle způsobu bydlení:				
bydlící v bytech	15 122	31,7	13,7	54,6
bydlící mimo byty	314	6,1	7,0	86,9
bydlící v zařízeních	29	17,2	82,8	x

¹⁾ manželské páry a faktická manželství

Domácnosti mladých jednotlivců se na všech domácnostech jednotlivců v Olomouckém kraji (se zjištěným věkem) podílely z 10,9 %. Menší význam příslušel při obdobném porovnání rodinám neúplným (6,4 %) i rodinám úplným (3,7 %). Naprostá většina hospodařících domácností bydlela v bytech (97,8 %).

Domácnosti podle typu domácnosti a věku osoby v čele domácnosti v Olomouckém kraji (ze zjištěných hodnot)



Domácnosti jednotlivců

Nejpočetnější částí domácností juniorů byly podle výsledků SLDB 2011 domácnosti jednotlivců. Mezi nimi převažovaly osoby ve věku 25–29 let (57,4 % z domácností jednotlivců ve věku 15–29 let). Při členění podle pohlaví bylo více domácností mladých mužů (54,9 %) než mladých žen (45,1 %). Tato zjištěná převaha byla v přímém rozporu se strukturou domácností jednotlivců v Olomouckém kraji, a to zejména z důvodu výrazně vyššího počtu ovdovělých žen starších 70 let.

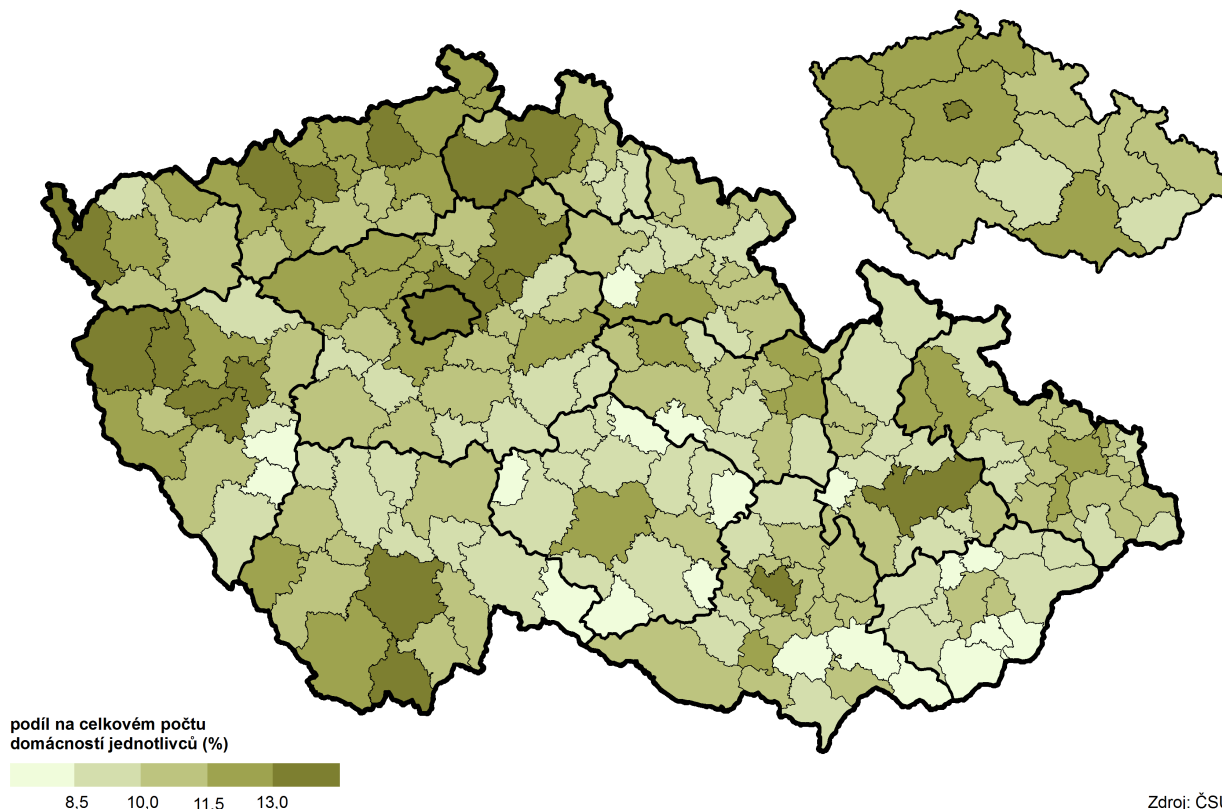
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

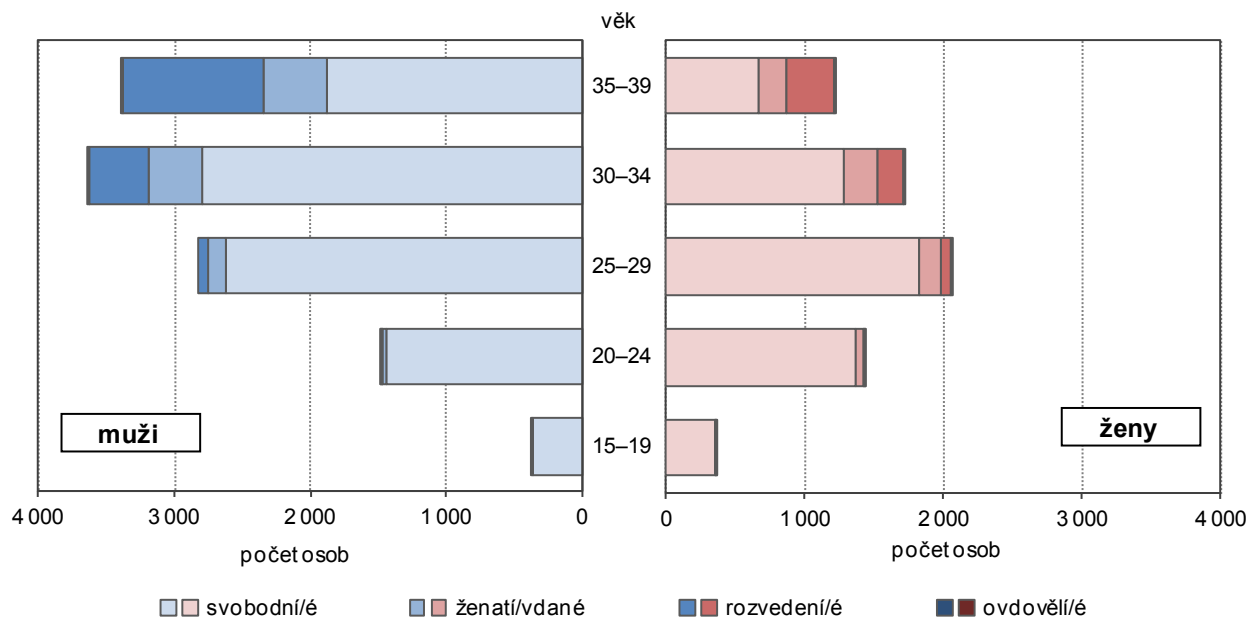
	Muži				Ženy			
	ve věku 15–29 let celkem	v tom			ve věku 15–29 let celkem	v tom		
		15–19	20–24	25–29		15–19	20–24	25–29
Domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let celkem	4 682	363	1 484	2 835	3 848	356	1 434	2 058
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	94,6	99,7	97,5	92,3	92,0	98,3	95,6	88,3
ženatý, vdaná	3,5	0,0	1,6	4,9	5,8	1,1	3,6	8,1
rozvedený, rozvedená	1,7	0,3	0,5	2,5	2,0	0,3	0,6	3,3
ovdovělý, ovdovělá	0,0	-	0,1	-	0,1	-	0,1	0,2
v tom způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	75,9	62,8	73,2	78,9	74,7	62,9	71,9	78,8
v bytě s další hospodařící domácností	20,7	32,5	22,8	18,1	22,3	33,1	24,6	18,9
mimo byty	3,4	4,7	4,0	3,0	2,9	3,9	3,5	2,3

Zatímco v domácnostech všech jednotlivců převládaly v celém kraji osoby ovdovělé, u domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let nepřekvapila dominance svobodných. Mezi domácnostmi mladých mužů bylo 94,6 % mužů svobodných, mezi domácnostmi mladých žen činil podíl svobodných 92,0 %. S rostoucím věkem jejich zastoupení klesá zejména ve prospěch ženatých a vdaných a částečně i na úkor rozvedených.

Domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

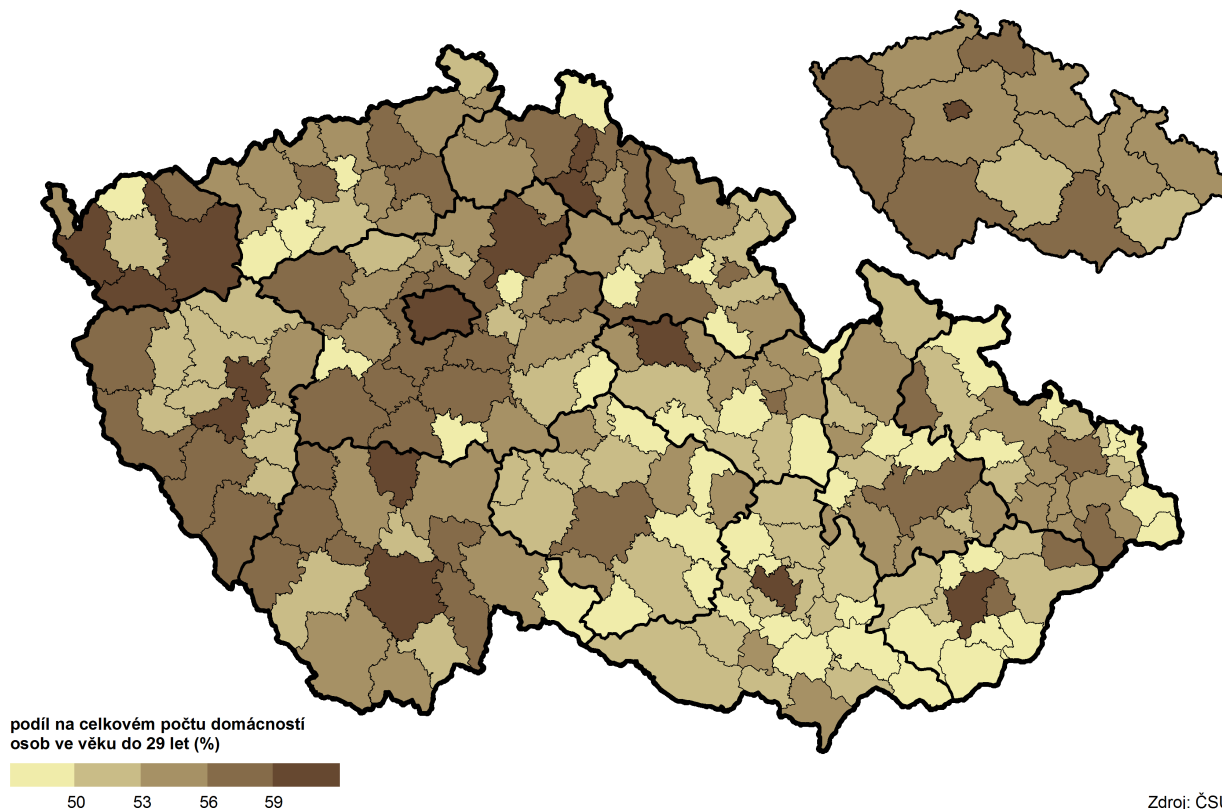


Věkové složení domácností jednotlivců podle pohlaví a rodinného stavu v Olomouckém kraji (ze zjištěných hodnot)



V domácnostech jednotlivých mladých mužů činil podíl svobodných ve věku 15–24 let 97,9 %. Ve věkové kategorii 25–29 let bylo jejich zastoupení nižší a představovalo 92,3 %. Vzhledem k obecnému faktu, že ženy vstupují do manželských svazků v nižším věku, bylo zastoupení svobodných žen v domácnostech jednotlivých mladých žen nižší a klesalo rychleji. Ve věku 15–24 let bylo v rámci jednotlivých mladých žen 96,1 % svobodných a ve věku 25–29 let jejich podíl klesl na 88,3 %.

Domácnosti jednotlivců z domácností osob ve věku 15–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011



Pro domácnosti jednotlivců mladých mužů a žen je charakteristické častější sdílení bytu s další hospodařící domácností. Současně platí, že s rostoucím věkem podíl takto sdíleného bydlení klesá. Ve věkové skupině 15–24 let bydlelo v jednom bytě spolu s další hospodařící domácností celkem 24,7 % samotných mužů a 26,3 % samotných žen. Ve věku 25–29 let jejich podíl klesl na 18,1 % v případě mužů a na 18,9 % v případě žen a i ve vyšších věkových kategoriích význam sdíleného bydlení postupně zeslabil.

Z pohledu menších územních jednotek převažovaly domácnosti jednotlivců (mezi domácnostmi mladých osob) ve 158 z 206 správních obvodů ORP České republiky. Nejvyšší zastoupení domácností jednotlivců charakterizovalo řadu velkých sídel, přičemž zcela nejvyšší bylo ve správních obvodech ORP Hl. m. Praha, Brno a Plzeň. Na opačném pólu pořadí se umístily správní obvody ORP Valašské Klobouky, Kraslice a Jablunkov. V rámci Olomouckého kraje byly nejvyšší podíly domácností jednotlivců zjištěny na Olomoucku, Přerovsku a Prostějovsku. Nejnižší zastoupení náleželo správním obvodům ORP Uničov, Konice a Šternberk, ve kterých byl zjištěný podíl pod padesátiprocentní hranicí.

Rodinné domácnosti

Menšinou podskupinu domácností mladých osob ve věku 15–29 let tvořily při sčítání v roce 2011 domácnosti rodinné. Zatímco podíl domácností jednotlivců činil u mladé generace 55,2 %, doplňkový podíl rodinných domácností, tj. úplných a neúplných rodin, zaujímal 44,8 %.

Hospodařící domácnosti jedné úplné rodiny tvořené manželskými páry nebo tzv. faktickými manželstvími představovaly při sčítání v roce 2011 nejčastější typ domácnosti v Olomouckém kraji. Jejich celkový počet činil 130,7 tis. a tvořil 50,7 % z celku. U mladé generace dosáhl počet domácností jedné výše vymezené úplné rodiny úrovně 4,8 tis., což odpovídalo podílu 31,1 % z domácností mladých osob. Zcela odlišný byl při srovnání krajské populace a mladé generace vzájemný poměr manželských párů a faktických manželství. Jestliže v prvním případě manželské páry úplným rodinám dominovaly (89,8 %), v případě juniorů bylo jejich zastoupení výrazně nižší (51,4 %). Logickým rysem úplných mladých rodin je nižší počet hospodařících domácností se 4 a více členy. Podle SLDB 2011 byly úplné rodiny mladých manželských párů nejčastěji tvořené třemi členy a v případě faktických manželství bylo nejvíce domácností pouze dvojčlenných.

Hospodařící rodinné domácnosti podle počtu členů domácnosti, typu hospodařící domácnosti a věku osoby v čele domácnosti

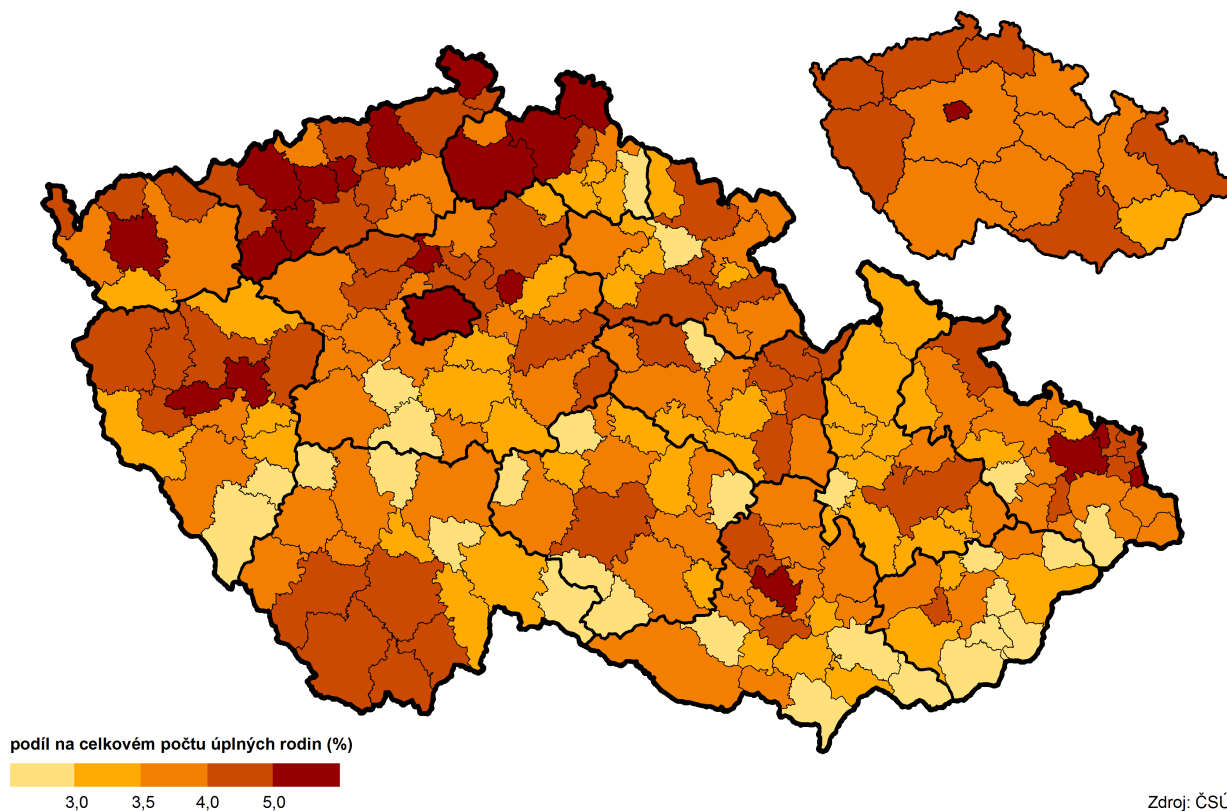
Zdroj: SLDB 2011

	Rodinné domácnosti	v tom s počtem členů (%)			
		2	3	4	5 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou	130 946	38,4	26,0	27,7	7,9
z toho věk osoby v čele domácnosti:					
15–19	48	16,7	45,8	18,8	18,8
20–24	686	49,9	33,7	10,8	5,7
25–29	4 096	40,4	36,6	18,2	4,8
z úhrnu manželské páry	117 419	38,1	25,4	28,5	8,0
z toho věk osoby v čele domácnosti:					
15–19	26	-	53,8	26,9	19,2
20–24	213	28,6	42,7	17,4	11,3
25–29	2 235	26,4	43,6	23,7	6,4
z úhrnu faktická manželství	13 304	40,1	31,3	21,1	7,5
z toho věk osoby v čele domácnosti:					
15–19	22	36,4	36,4	9,1	18,2
20–24	469	59,9	29,2	7,9	3,0
25–29	1 847	57,1	28,3	11,6	3,0
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	33 608	56,3	31,2	8,8	3,7
z toho věk osoby v čele domácnosti:					
15–19	171	33,9	47,4	13,5	5,3
20–24	586	46,1	37,0	9,6	7,3
25–29	1 366	46,6	34,8	11,8	6,8

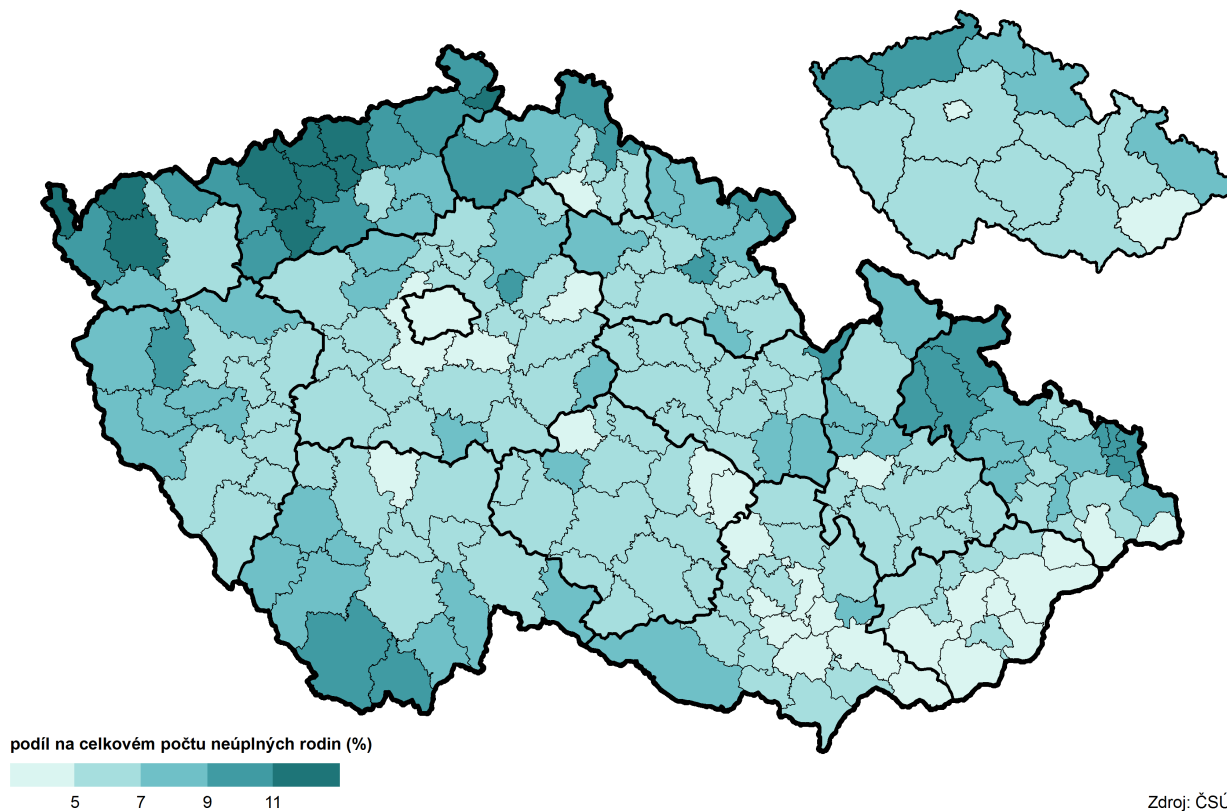
Po domácnostech jednotlivců a úplných rodin představují poslední a nejméně početnou podskupinu domácností juniorů neúplné rodiny. Při sčítání v roce 2011 dosáhl počet těchto mladých domácností 2,1 tis., což odpovídalo podílu 13,7 % ze všech domácností s osobou v čele do 29 let. Zcela nejčastěji se jednalo o hospodařící domácnost ženy ve věku 25–29 let s jedním závislým dítětem.



Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 15–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011



Neúplné rodiny v čele s osobou ve věku 15–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011



Bydlení mladé generace

Způsob bydlení mladých osob je předurčen specifickou strukturou domácností, a to zejména převahou domácností jednotlivců nad domácnostmi rodinnými, počtem členů v domácnosti, finančními možnostmi i charakterem zástavby ve městech České republiky. Ke dni sčítání bylo v Olomouckém kraji sečteno 12,5 tis. bytů obývaných domácnostmi s osobami v čele ve věku 15–29 let. Více než polovinu z bytů obývali jednotlivci (51,4 %).

Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlicí samostatně v bytě podle typu domácnosti, druhu domu, právní formy užívání a typu bytu

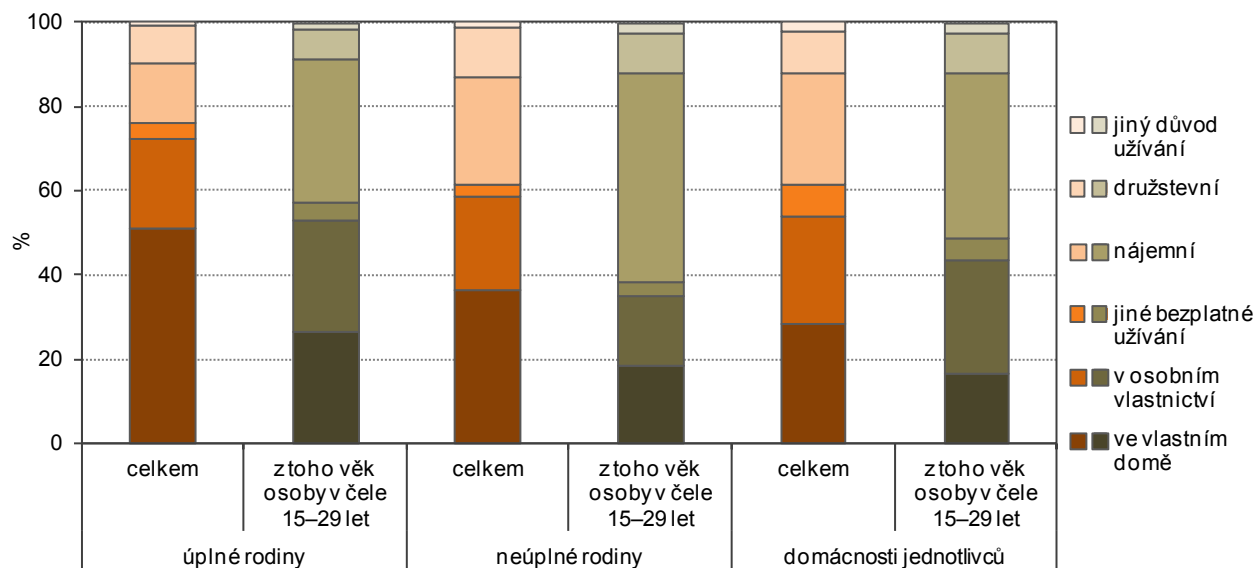
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	v tom		
		1 úplná rodina ¹⁾	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce
Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlicí samostatně v bytě	12 518	4 351	1 739	6 428
z toho podle druhu domu (%):				
rodinné domy	29,9	33,7	29,6	27,4
bytové domy	68,3	65,3	68,7	70,2
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):				
ve vlastním domě	17,9	25,7	16,0	13,2
v osobním vlastnictví	21,6	25,6	14,3	20,9
jiné bezplatné užívání bytu	3,9	4,5	2,9	3,8
nájemní	33,1	32,9	42,8	30,5
družstevní	7,4	6,9	8,4	7,5
z toho podle typu bytu (%):				
byty standardní	85,8	97,0	86,2	78,2
byty se sníženou kvalitou	9,2	2,3	8,9	14,0

¹⁾ manželské páry i faktická manželství

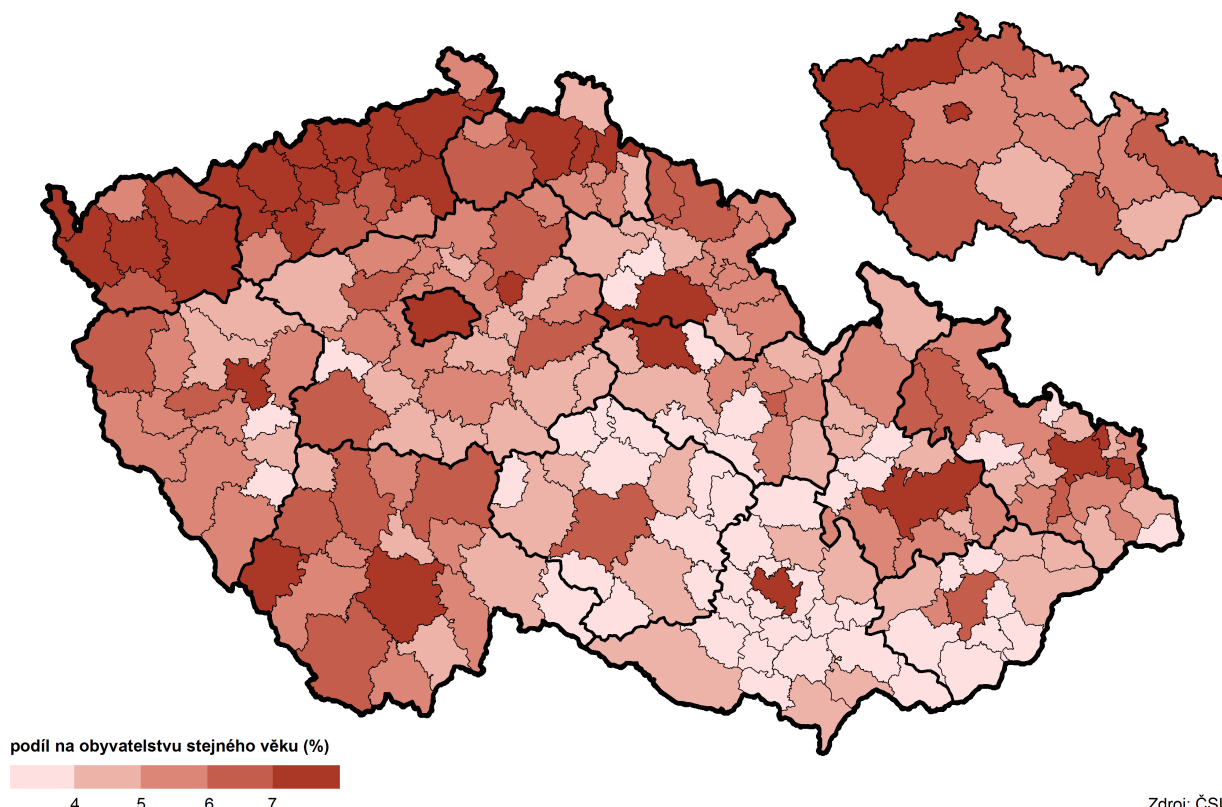
Bydlení mladé generace je častěji spojené s bytovými domy. Zatímco v bytech v rodinných domech bydlelo 29,9 % domácností mladých osob, v bytech v bytových domech jich žilo 68,3 %. Více než dvoutřetinová převaha bydlení juniorů v bytových domech byla dána nejen domácnostmi jednotlivců, ale také úplnými a neúplnými rodinami, které život v bytových domech rovněž upřednostňovaly. V rodinných domech žily v rámci mladé generace Olomouckého kraje nejčastěji úplné rodiny, avšak s pouze minoritním podílem 33,7 %. Z pohledu právního důvodu užívání volila největší část domácností juniorů bydlení v nájemních bytech (33,1 %). Nájemní bydlení převažovalo jak u mladých domácností jednotlivců (30,5 %), tak úplných a neúplných rodin (35,7 %). V družstevních bytech bydlelo 7,4 % domácností juniorů.

Domácnosti bydlicí samostatně v bytě podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Olomouckém kraji (ze zjištěných hodnot)



Vlastnická forma bydlení reprezentovaná byty ve vlastním domě nebo v osobním vlastnictvím byla nadpolovičně zastoupená pouze u mladých domácností úplných rodin (51,3 %). U domácností jednotlivců (34,1 %) a neúplných rodin (30,4 %) byla tato forma v menšině. Z hlediska kvalitativního byla pro mladou generaci typická vyšší míra užívání bytů se sníženou kvalitou (9,2 %). Jedná se o byty bez centrálního vytápění a s částečným příslušenstvím, případně s úplným příslušenstvím, ale ne vlastním (tj. společným). Byty se sníženou kvalitou užívaly nejčastěji domácnosti jednotlivců. Téměř tři pětiny mladé generace bydlelo v cihelných domech a další více než třetina užívala byt v domě panelovém.

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 15–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011



Nejvyšší podíly mladých osob žijících samostatně v bytě příslušely v Olomouckém kraji správním obvodům ORP Olomouc, Přerov a Prostějov. Nejnižší podíly byly zjištěny na Konicku, Litovelsku a Uničovsku. V rámci celé České republiky bylo nejvyšší zastoupení samostatně bydlících domácností mladých jednotlivců na obyvatelstvu stejného věku ve správních obvodech ORP Hl. m. Praha, Brno a Plzeň. Opačný jev nastal ve správních obvodech ORP Valašské Klobouky, Kyjov a Hustopeče.

Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti, obytné plochy na osobu a průměrné obytné plochy bytu

Zdroj: SLDB 2011

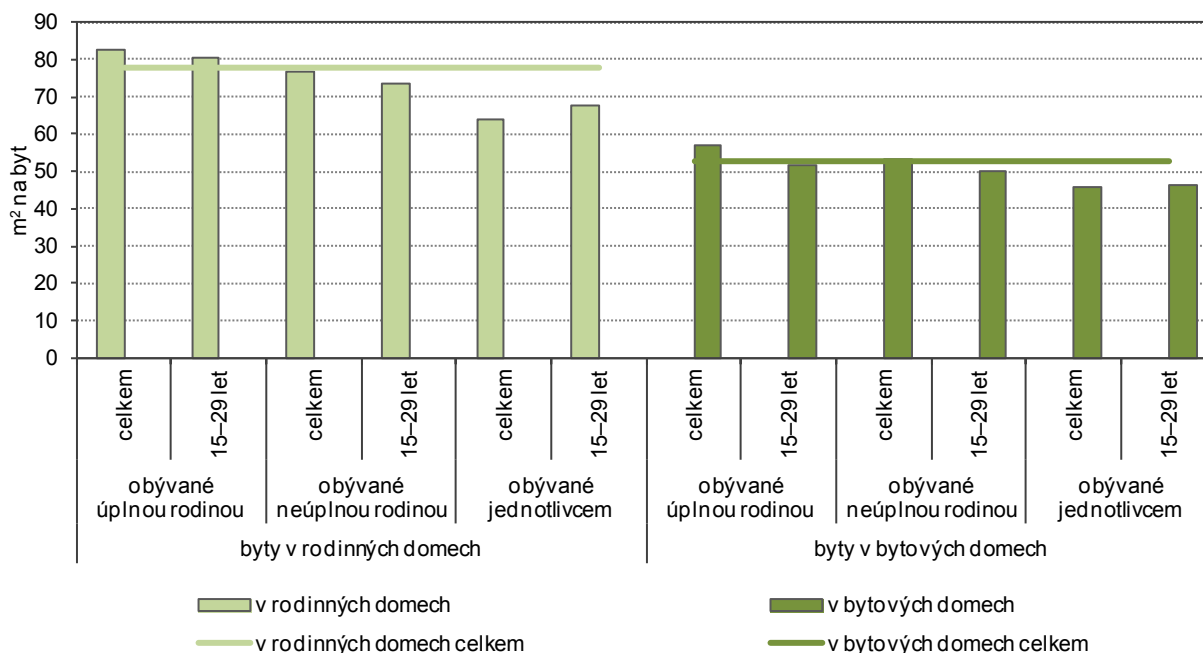
	Celkem	z toho podle obytné plochy v m ² na osobu (%)					Průměrná obytná plocha bytu (m ²)
		do 9,9	10,0–17,9	18,0–25,9	26,0–33,9	34,0 a více	
Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlící samostatně v bytě	12 518	4,2	14,8	15,5	12,3	34,1	56,1
v tom podle typu domácnosti:							
1 úplná rodina ¹⁾	4 351	7,3	27,8	27,7	16,5	13,7	61,2
1 neúplná rodina	1 739	9,7	24,5	19,8	12,1	10,6	56,7
domácnost jednotlivce	6 428	0,6	3,3	6,1	9,5	54,2	51,5

¹⁾ manželské páry i faktická manželství

Obytná plocha bytů obývaných domácnostmi juniorů činila při sčítání v roce 2011 v průměru 56,1 m². V porovnání s průměrnou obytnou plochou bytů všech hospodařících domácností bydlících samostatně v bytě byla nižší o 9,0 m². Domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let, tj. nejpočetnější skupina domácností

mladé generace, užívaly byty s průměrnou obytnou plochou 51,5 m². Jelikož průměrná obytná plocha domácností všech jednotlivců v Olomouckém kraji činila 52,7 m², byly byty obývané jednotlivci ve věku do 29 let spíše menší než byty jednotlivců starších 30 let. Obdobná charakteristika platila i na byty užívané mladými úplnými a neúplnými rodinami. Domácnost jedné úplné rodiny s osobou v čele ve věku 15–29 let obývala byt o průměrné velikosti 61,2 m². Ačkoliv se v rámci mladé generace jednalo o v průměru nejprostornější byty, v porovnání se všemi úplnými rodinami v kraji to byly byty zcela nejmenší. Průměrná obytná plocha domácností úplných rodin představovala 71,5 m². Mladé neúplné rodiny užívaly byty o průměrné velikosti 56,7 m², což bylo méně než v případě všech neúplných rodin v kraji (63,3 m²).

Průměrná obytná plocha bytu podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu v Olomouckém kraji (ze zjištěných hodnot)



Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti a počtu osob na obytnou místnost 8 m² a více

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	v tom		
		1 úplná rodina ¹⁾	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce
Domácnosti s osobou v čele ve věku 15–29 let bydlící samostatně v bytě	12 518	4 351	1 739	6 428
z toho počet osob na obytnou místnost 8 m ² a více (%):				
do 0,49	27,4	5,8	3,7	48,4
0,50–0,74	25,4	33,0	25,4	20,1
0,75–0,99	6,4	14,6	9,5	x
1,00–1,49	18,6	30,2	26,4	8,8
1,50–1,99	2,9	5,3	7,9	x
2,00 a více	3,8	6,8	10,4	x
Průměrný počet osob na obytnou místnost	0,71	0,93	1,08	0,42

¹⁾ manželské páry i faktická manželství

Podle výsledků SLDB 2011 připadalo v domácnostech bydlících samostatně v bytě s osobou v čele ve věku 15–29 let 0,71 osob na obytnou místnost. Jednalo se o nepatrně nižší hodnotu než v případě všech hospodařících domácností bydlících samostatně v bytě v Olomouckém kraji (0,72). Zcela nejnižší poměr vykázaly domácnosti mladých jednotlivců (0,42), naopak nejvyšší poměr příslušel mladým neúplným rodinám (1,08).

